

Warszawa, dnia 19 lipca 2017 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER ROZWOJU I FINANSÓW

FN1.056.3.2017

w odpowiedzi na petycję dotyczącą podjęcia działań mających na celu uniemożliwienie udzielania kredytów przez banki (także żyrowania pożyczek, itd.) poprzez Internet, przedstawiam następującą opinię, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego.

Należy zauważyć, że umowy o kredyt zawierane pomiędzy konsumentem a bankiem, których podstawą jest ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r. poz. 1528) lub ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.) są konsekwencją ściśle określonego procesu, który inicjowany jest przez potencjalnego kredytobiorcę.

Konsument, po złożeniu wniosku o kredyt (czy to osobiście w oddziale banku, czy też korzystając z usług bankowości elektronicznej) podlega procesowi weryfikacji oraz oceny zdolności kredytowej. Warunki przyszłej umowy o kredyt negocjowane są poprzez uczestnictwo obu stron umowy w sposób, który wykluczy ewentualne zarzuty co do jej abuzywności (posiadania postanowień niedozwolonych zaewidencjonowanych w rejestrze postanowień niedozwolonych prowadzonym przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów). Umowa o kredyt powinna spełniać elementy wskazane w art. 69 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe lub w Rozdziale 3 ustawy o kredycie konsumenckim. W związku z powyższym, samo złożenie wniosku o udzielenie kredytu nie jest podstawą do jego udzielenia. Szczegółowo obowiązki kredytodawców oraz pośredników kredytowych w odniesieniu do kredytu konsumenckiego reguluje Rozdział 2 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ustawodawca nie zabrania bankom świadczenia usług zawierania umów o kredyt przez Internet. Przepisy wskazują, że umowa o kredyt ma formę własnoręcznie podpisanego oświadczenia woli stron oraz powinna być zawarta na piśmie (art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe). Podobnie stanowi ustawa o kredycie konsumenckim w art. 29 ust. 1: „*Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę*”. Ustawodawca wyraźnie wskazał, iż przewidziana w ustawie – Prawo bankowe możliwość składania oświadczeń woli w postaci elektronicznej (art. 7) dotyczy tylko tych oświadczeń woli, które są związane z dokonywaniem czynności bankowych.

Należy także zauważyć, że aspekty kształtowania relacji instytucji finansowych z klientami są uregulowane ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2017 r., poz. 1049). Ustawa ta dopuszcza możliwość

nawiązania relacji bez fizycznej obecności klienta. Zgodnie jednak z art. 9e ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w przypadku, gdy klient nie jest obecny dla celów identyfikacji, w celu zmniejszenia ryzyka instytucje obowiązane (w tym m.in. banki) mają obowiązek stosować co najmniej jeden z następujących środków:

1. ustalenie tożsamości klienta na podstawie dodatkowych dokumentów lub informacji,
2. dodatkowa weryfikacja autentyczności przedstawionych dokumentów lub poświadczenie ich zgodności z oryginałem przez notariusza, organ administracji rządowej, organ samorządu terytorialnego lub podmiot świadczący usługi finansowe,
3. ustalenie, że pierwsza transakcja została przeprowadzona za pośrednictwem rachunku klienta w podmiocie świadczącym usługi finansowe.

Powyższe przepisy mają na celu zobowiązanie, m.in. banków, do właściwej identyfikacji osób i podmiotów, zgodnie z zasadą „poznaj swojego klienta”, mających stać się ich klientami.

W praktyce, aby umożliwić identyfikację podmiotu składającego konkretne oświadczenie woli, konieczne jest, aby było one sygnowane przynajmniej zwykłym podpisem elektronicznym. W tym miejscu również warto zaznaczyć, że wyłudzenie kredytów poprzez kradzież danych osobowych jest przestępstwem. Odniesienie w tym zakresie stanowi art. 297 § 1 Kodeksu karnego, który stanowi: *„Kto, w celu uzyskania dla siebie lub kogo innego, od banku lub jednostki organizacyjnej prowadzącej podobną działalność gospodarczą na podstawie ustawy albo od organu lub instytucji dysponujących środkami publicznymi – kredytu, pożyczki pieniężnej, poręczenia, gwarancji, akredytywy, dotacji, subwencji, potwierdzenia przez bank zobowiązania wynikającego z poręczenia lub z gwarancji lub podobnego świadczenia pieniężnego na określony cel gospodarczy, instrumentu płatniczego lub zamówienia publicznego, przedkłada podrobiony, przerobiony, poświadczający nieprawdę albo nierzetelny dokument albo nierzetelne, pisemne oświadczenie dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wymienionego wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”*.

W kontekście problematyki przedstawionej przez Autora petycji, niezależnie od wymogu przestrzegania przez banki przy zawieraniu umów na odległość przywołanych powyżej przepisów, warto dodatkowo zwrócić uwagę na praktyczne rozwiązania, które zostały wdrożone w ramach samoregulacyjnych działań podmiotów funkcjonujących na rynku.

Konsumenci mogą skorzystać bezpośrednio z rozwiązań Biura Informacji Kredytowej S.A. (dalej „BIK”) – podmiotu, do którego przekazywane są wszystkie informacje o zadłużeniu kredytobiorców i pożyczkobiorców – zwiększających bezpieczeństwo w obszarze ochrony przed skutkami kradzieży danych osobowych:

- pobrać raport z BIK i sprawdzić, czy na ich dane nie zostały zarejestrowane obce zobowiązania (kredyty lub pożyczki). Raport „Informacja Ustawowa” jest wydawany bezpłatnie w cyklu półrocznym. Dostęp do tego raportu jest możliwy zarówno po zalogowaniu na portalu BIK.pl, jak również po nadesłaniu wniosku pocztą tradycyjną lub odbiór osobisty w Centrum Obsługi Klientów BIK,
- uzyskiwać powiadomienia SMS/e-mail w przypadku procesowania przez instytucje finansowe wniosków/ofert kredytowych (tzw. „alerty BIK”). Alerty umożliwiają szybką reakcję użytkownika portalu na wiadomość SMS lub e-mail informującą o wystąpieniu opóźnień w spłacie zobowiązania lub zapytaniu kredytowym złożonym o dane klienta w związku ze złożonym wnioskiem kredytowym.

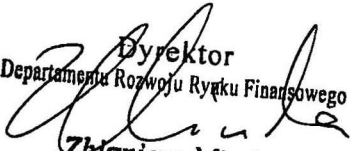
Według informacji przekazywanych do Ministerstwa Finansów w BIK trwają prace nad rozszerzeniem usług dla konsumentów m.in. o powiadomienia o zarejestrowaniu w BIK nowych zobowiązań na dane konsumenta. Ponadto BIK, wspólnie z bankami, analizuje zasadność i wykonalność wdrożenia usługi credit freeze, która pozwalałaby konsumentowi złożyć zastrzeżenie w BIK, że nie jest zainteresowany zaciąganiem kredytu/pożyczki. W przypadku skierowania przez instytucję finansową zapytania do BIK związanego z oceną wiarygodności danej osoby jako potencjalnego kredytobiorcy, BIK informowałby tę instytucję o fakcie, że dany konsument złożył takie zastrzeżenie, co oznaczałoby, że nie zamierza korzystać z kredytu. Ubieganie się o finansowanie przez konsumenta, który równocześnie ma aktywne ww. zastrzeżenie w BIK, mogłoby wskazywać na próbę wyłudzenia kredytu na cudzą tożsamość.

W zakresie inicjatyw o charakterze zmian legislacyjnych pragnę podkreślić, że aktualnie w Ministerstwie Cyfryzacji trwają prace w zakresie wdrożenia do polskiego prawa Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Ww. rozporządzenie wprowadza szereg rozwiązań mających na celu wzmocnienie ochrony danych osobowych, w tym wzmocnienie kontroli jaką mamy nad własnymi danymi, np. poprzez wprowadzenie obowiązku powiadamiania osób o naruszeniach ochrony ich danych osobowych. Ostatecznie przyjęte regulacje w wyniku prowadzonych prac będą mieć również znaczenie w kontekście możliwości zaciągania pożyczek i kredytów na cudze dane osobowe. Jednym z zakładanych w projekcie rozwiązań jest bowiem stworzenie podstaw prawnych dla przetwarzania przez banki, w celu zidentyfikowania lub weryfikacji tożsamości osoby fizycznej, a także uwierzytelnienia czynności dokonywanej przez osobę fizyczną, również danych biometrycznych. Najnowsze systemy biometryczne należą do jednych z najbardziej wiarygodnych i niezawodnych metod identyfikacji/weryfikacji osoby.

Należy uwzględnić, że konsekwencją przyjęcia rozwiązań proponowanych w petycji i wyłączenie możliwości zawierania umów na odległość, dopuszczonych właściwymi przepisami prawa unijnego, zostałby utrudniony konsumentom dostęp do kredytów, ograniczony rozwój innowacyjnych usług finansowych, a także konkurencyjność podmiotów funkcjonujących na krajowym rynku finansowym.

Reasumując, wydaje się zatem, że zamiast postulowanego w petycji zakazu zawierania przez banki umów o kredyt poprzez Internet, należy skoncentrować działania na wypracowywaniu rozwiązań, które eliminowałyby zjawiska opisane w petycji a jednocześnie nie ograniczałyby dostępności kredytów dla konsumentów.

Z upoważnienia Ministra Rozwoju i Finansów

Dyrektor
Departamentu Rozwoju Ryńku Finansowego

Zbigniew Minda